

A magyar cikkanyag a nemzetközi adatbázisokban

Az írás eredetije a szerző A magyar időszi kiadványok cikkei a magyar és a külföldi bibliográfiai adatbázisokban című, 2004-ben megvédett disszertációjának 3. fejezete. A dolgozat nagyobb részben a magyar adatbázisokkal foglalkozik, a nemzetközi adatbázisokban való jelenlétet is ezzel összefüggésben vizsgálja. A cikk több szempontból vizsgálja meg a Dialogban elérhető, magyar vonatkozású rekordokat tartalmazó adatbázisokat. A 2002. májusi és 2003. decemberi adatok alapján tudományterületek szerinti bontásban áttekinti azokat az adatbázisokat, amelyekben található magyar nyelvű rekordok, kiegészítve az utóbbi másfél év növekedési adataival. A 8-8 legjelentősebb adatbázis példáján keresztül megvizsgálja a magyar nyelvű rekordok helyét a nyelvek, továbbá a Magyarországon kiadott rekordok helyét az országok rangsorában. Az Akadémiai Kiadó folyóiratai anyagának a Dialog adatbázisaiban való feldolgozottságát vizsgálva szakterületi különbségeket próbál megállapítani, s ez alapján von le következtetéseket a hazai feltárás szükségességével kapcsolatban.

A nemzetközi adatbázisokban való jelenlét fontossága

Magyarország külföldi megítélése attól is függ, hogy mi kerül be róla a különféle tájékoztató kiadványokba. Ezek lehetnek olyan kiadványok, amelyekbe közvetlenül kerülnek be információk az országról, de ugyanígy azok a szekunder eszközök (bibliográfiák, referálólapok, adatbázisok) is, amelyekben a magyar publikációkat dolgozzák fel. Természetesen rangot jelent az adott folyóiratnak is, ha anyagát rangos nemzetközi források dolgozzák fel, ezért szívesen tüntetik fel azok listáját, amelyekben referálják vagy indexelik őket. Többször tapasztalhattuk azonban már azt, hogy ezek a közölt adatok nem mindig pontosak, ami arra utal, hogy nincs mindig lehetőségük az adatellenőrzésre. Ezért is fontos, hogy időről időre erre vonatkozó felméréseket, vizsgálatokat végezzenek.

Tudomásom szerint az egyik első ilyen felmérés Rózsa György nevéhez fűződik 1960-ból A magyar társadalomtudományok az UNESCO kiadványaiban címen [1]. Vizsgált primer folyóiratokat, bibliográfiákat és monografikus műveket is. Összességében nem látta kielégítőnek a helyzetet, talált azonban néhány pozitív példát is, amelyben megfelelő mértékben foglalkoztak Magyarországgal, ilyen volt az *International Bibliography of Economics*. Ennek az oka az volt, hogy a bibliográfia számára magyar

intézmények szolgáltatták az adatokat, s ebből levonható volt az a következtetés, hogy „az eredményes együttműködés formái közül mindenekelőtt a szervezett hazai anyagszolgáltatást kell biztosítani a megfelelő intézmények bevonása által” [2].

A nemzetközi eszközökben való szereplés kérdése több alkalommal előjött az 1961-es gödöllői Országos Bibliográfiai Munkaértekezleten. Székely Sándor az Országos Orvosi Könyvtár és Dokumentációs Központ szakbibliográfiai tevékenységét ismertette. „A referátum arról is beszámolt, hogy a magyar szakirodalom regisztrálása a nemzetközi külföldi kurrens szakbibliográfiákban milyen módszerek igénybevételével történik” [3]. Ez a társadalomtudományi szakbibliográfiai munkabizottság ajánlásaiban is megfogalmazódott: „Gondoskodni kell a magyar társadalomtudományok szelektált bibliográfiájának külföldi forrásokba való eljuttatásáról” [4].

A természettudományos és alkalmazott tudományok szakbibliográfiai munkabizottságának ajánlásaiban ezt elősegítő módszerek is megfogalmazódtak: „Fel kell mérni, hogy milyen mértékben szerepelnek a magyar folyóiratcikkek a nagy külföldi referálólapokban. A magyar folyóiratok közöljenek minden esetben magyar nyelvű összefoglalót és lehetőleg két idegen nyelvű összefoglalót is” [5].

Hasonló gondolatokat fogalmazott meg a debreceni Bibliográfiai Értekezleten *Borsosné Zétény Angéla*: „Az SCI-nek is, mint más nyugati információs rendszereknek is, az a nagy hibája – a mi igényeinket szem előtt tartva – hogy a magyar vonatkozású – de ez elmondható egész Kelet- és Közép-Európára is – adatai nagyon hiányosak. ... Ezek szerint a mi gondunk, hogy megszervezzük a nyugat tájékoztatását a magyar szakirodalomról, és hogy megteremtjük a magunk számára a magyar irodalmi termés áttekinthetőségét” [6].

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára elsősorban az említett SCI-re tekintettel (Science Citation Index) vált a tudománymetria magyarországi műhelyévé. Ennek tükröződése A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának informatikai és tudományelemzési sorozata *Braun Tibor* és *Bujdosó Ernő* szerkesztésében, amelynek 1982-ben megjelent kötete (szerzője a sorozat két szerkesztője mellett *Ruff Imre*) az előző öt év hazai tudománymetriai vizsgálatainak eredményeit összegezte [7].

Ezek a kutatások messze túlmutatnak a publikációk egyszerű számbavételén, elsősorban a hivatkozás-elemzés alkalmazásával. Ebből a kötetből is kitűnik azonban, hogy mennyire fontosnak tartják a magyar tudomány nemzetközi tükröződését. Különösen érezhető ez a tudományos folyóiratokkal foglalkozó részben: Hol publikálnak a magyar kutatók? Mennyiben tükrözik az Akadémia Actái a magyar tudományt? Mennyire nemzetközies a nemzeti természettudományi folyóiratok? Hazai idegen nyelvű természettudományi folyóiratok értékelése nemzetközi összehasonlításban [8]. Fontos kérdés volt, hogy

- a magyar kutatók milyen mértékben publikálnak rangos nemzetközi folyóiratokban,
- milyen arányban szerepelnek a magyar kiadású tudományos folyóiratokban,
- s ezáltal mennyire a magyar tudományos eredmények jelennek meg bennük.

Függetlenül attól, hogy magyar vagy külföldi kutatók publikálnak bennük, a folyóiratok anyagának megismerését mindenképpen segíti, ha bekerülnek a nemzetközi adatbázisokba. Ehhez különösen jó lehetőséget teremtenek a nemzetközi együttműködésben létrejövő rendszerek, közülük pl. a mezőgazdasággal foglalkozó *AGRIS* és a nukleáris energia békés felhasználásával foglalkozó *INIS*.

Roboz Péter, aki hosszú időn keresztül az INIS magyarországi összekötője volt, részletesen elemezte a magyar jelenlét alakulását [9]. A cikk megjelenése előtti években a magyar tételek számának csökkenését tapasztalta (1993: 1038, 1994: 669, 1995: 850, 1996: 798, 1997: 817). Mivel az adatbázisokra általában az éves tételszám növekedése jellemző, ez az országok rangsorában való visszaesésünket eredményezte: „A 80-as években rendszeresen az »ezresek klubjának« tagjai voltunk, ekkor »nagy input országnak« számítottunk, most a »közepes« mezőnyben vagyunk. Volt év, amikor 11.-ek voltunk a nemzetközi mezőnyben. 1996-ban 16.-ak voltunk, jelenleg a 19. helyen állunk. Ezzel tavaly megelőztük számos, Magyarországgal összemérhető, de sok nálunk nagyobb nemzet inputját is (pl. Olaszországot, Spanyolországot, Belgiumot, a Cseh Köztársaságot), de lemaradtunk Ausztria, Hollandia, Lengyelország, India stb. mögött. Magyarország fő »terméke« az INIS-ben a *Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry c.*, az Akadémiai Kiadó és az Elsevier Science B. V. gondozásában kiadott folyóirat két sorozata, amelyek magfolyóiratoknak (core journals) számítanak, valamennyi közleményüket feldolgozzák” [10].

A visszaesés okát a nukleáris folyóiratok megszűnésében, a konferenciák és konferenciakiadványok számának csökkenésében látta. Jobb esélyeket látott volna a cikkben bemutatott másik adatbázisban, az *Energy Database*-ben a nagyobb arányú magyar jelenlétre, mivel az energetikai szakterületeken sokkal többet publikálnak a magyar szakemberek, azonban az *ETDE*-be a cikk megírásáig nem sikerült belépni anyagi okok miatt: „Az sem közömbös, hogy az adatbázisban való nemzetközi megjelenésünk propagandát jelent hazai K+F tevékenységünknek, intézményeinknek, szakembereinknek. A nukleáris témákon kívüli energetikai szakterületeken sokkal több publikációt remélünk magyar szerzők tollából, mint az INIS-ben, ugyanis számos energiaipari célfolyóiratunk van, és sok szórt irodalmat találunk más folyóiratokban, továbbá a kongresszusok (kiadványok) száma is nagyobb. Várakozásunk szerint az *Energy Database* hazai inputja mintegy 1000 tétel lenne évenként, ami nagy feladatot ró az OMIKK kibővített INIS/ETDE nemzeti központjára” [11].

Az OMIKK már 1995-ben kezdeményezte a belépést a létrehozó szervezetbe, az *ETDE*-be. A

részvételi díj és az inputkészítés együttes költségeit a szerző 4-5 millió forintba becsülte, s remélte, hogy a cikk is hozzájárul a magyar tagsághoz. Az ETDE 2000-es éves jelentésében [12] Magyarországot felsorolták azok között, akiknek a tagságát hasznosnak találnák, de sajnálatos módon 2003-ban sem találkozhattunk Magyarországgal a tagországok között [13], így ezzel a lehetőséggel sajnos idáig még nem éltünk.

Meglepő lenne, ha a könyvtártudomány területén nem végeztek volna vizsgálatokat. Korábbi publikációk biztattak fel engem is arra, hogy ezzel a témával foglalkozzam. Közvetlen ösztönzőm *Válasz György* 1992-es cikke volt [14], amely egyik központi könyvtári szaklapunk, a *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás (TMT)* jelenlétét vizsgálta az INSPEC CD-ROM változatában. A cikk végén a szerző azt ajánlotta, hogy hasonló vizsgálatot kellene végezni a *Library and Information Science Abstracts (LISA)* CD-ROM változatában, ha valahol megtalálható az országban. Később hallottam, hogy az OSZK-KMK Könyvtártudományi Szakönyvtár beszerezte ezt az adatbázist, ezért elhatároztam, hogy a *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* és a *Könyvtári Figyelő (KF)* cikkeinek előfordulását vizsgálom meg két könyvtár- és információtudományi adatbázisban, a LISA-ban és az *ISA*-ban (*Information Science Abstracts*) [15].

Nem hiszem, hogy egy ország irodalmának feltártsága csak nekünk, magyaroknak jelent gondot. Ezt érzékeltette számomra két, Ausztráliához kapcsolódó cikk összefoglalása, amely a TMT-ben 1985-ben volt olvasható „*Ausztrál-amerikai szópárbaj a kérdés körül*” címen arról, hogy mellőzik-e, és ha igen, miért az ausztráliai szakirodalmat (és más kisebb országok szakirodalmát) a nagy referáló vállalkozások? Az első cikket egy ausztrál könyvtáros, *A. Byren* írta [16], cikkének címe magyarul „*Hogyan veszítsük el egy ország irodalmát? Az ausztrál irodalom feltártsága az adatbázisokban*” volt. Véleménye szerint az ausztrál szakirodalmat mellőzik a vezető referáló folyóiratok. Úgy látja, hogy ennek egyik oka a nyelvben rejlik (amerikai vagy brit angol), a terminológia használatában. Válaszában *C. L. Brown* [17], egy amerikai referáló folyóirat, a *Paperchem* szerkesztője visszautasította a vádat. Nem hiszem, hogy nekünk kellene döntenünk ebben a vitában, de ha még az ausztrálok is nyelvi korlátokat éreznek, mi a helyzet a kisebb nyelveken, többek között magyarul publikált irodalommal?

Magyar vonatkozású rekordokat tartalmazó adatbázisok a Dialogban

Vizsgálati kiindulópontok, megközelítések

A Dialog oktatási programjába való bekapcsolódás lehetővé tette, hogy hallgatónk a Berzsenyi Dániel Főiskola könyvtár- és információtudományi tantervében is közvetlenül ismerkedjen meg az ott elérhető adatbázisokkal, s a magyar jelenlét vizsgálata is lehetséges (magyar nyelvű anyagok, magyar folyóiratok) azokban az adatbázisokban, amelyeknek a témaköre idegen lenne a számukra. Bár az adatbázis nyelve nem mindenkihez áll közel, a legtöbben kis gyakorlat után mégis úgy találják, hogy könnyebb ebben a rendszerben keresni, mint a magyar adatbázisokban. Akár egy szerző publikációit kellett vizsgálniuk, akár egy folyóirat feldolgozottságát, sok olyan jellemzője van ennek a rendszernek, amely ezt indokoltá teszi. Az egyik ilyen, hogy megfelelő jelszó birtokában egy helyről férhetnek hozzá bármelyik adatbázishoz. A magyarokról viszont tudniuk kell, melyik van az interneten, milyen címen, melyik CD-ROM-on, azt hol találhatják meg. A következő jellemző, hogy mindegyik adatbázis azonos rendszerben használható, néhány alapvető parancs megismerésével már elég hatékony keresést lehet végezni.

Ezzel ellentétben a magyar adatbázisok esetében, ha sikerült minden szükségeshez hozzáférni, egyenként kell ismerkedni a keresési és megjelenítési lehetőségekkel, ez utóbbiban még alapvetően azonos rendszerben működő adatbázisok között is lényeges különbségek vannak, például abban, hogyan tudják a találatokat elmenteni a maguk számára. Ha az alapvető parancsok mellett még néhány további is megtanulnak, az még jobban megkönnyítheti a munkájukat. A RANK parancs segítségével például könnyen megkaphatják, hogy egy adott folyóiratról melyik évből hány tétel került be az adott adatbázisba, nem kell minden évre sem külön keresniük. S akkor még nem beszéltünk arról, hogy akár az összes adatbázis indexében egyszerre lehet keresni a DIALINDEX segítségével (például ha meg akarják tudni, hogy egy szerző mely adatbázisokban szerepel), és utána is egyszerre kereshetnek több kiválasztott adatbázisban. Ehhez nem szükséges, hogy ezek az adatbázisok minden szempontból egyformák legyenek. Talán ez lehetne a minta a magyar adatbázisok számára: azonos rendszerben keresés akár egyenként, akár tetszés szerint összekapcsolva őket.

A keresések érdekes különbségeket mutattak az egyes tudományterületek között. Amikor a Mindentudás Egyeteme előadójának publikációit keresték, több olyan természettudós volt, akitől alig-alig lehetett magyar adatbázisokban publikációt találni, miközben a nemzetközi adatbázisokban sok munkájukat lehetett látni, nagy részüket nem magyar forrásokból. Ezzel szemben a társadalomtudománnyal foglalkozóknak a magyar adatbázisokban volt több publikációjuk (sok duplummal), de ezeknek csak kis részét lehetett külföldi adatbázisban is felfedezni.

Ezek az itt általánosságban összefoglalt adatok további ösztönzést adtak ahhoz, hogy megpróbáljunk általános képet kapni arról, milyen a magyar publikációk reprezentáltsága a nemzetközi adatbázisokban, milyen különbségeket lehet megállapítani az egyes tudományterületek között, milyen időbeli változások figyelhetők meg, illetve a kapott adatok alapján hol van a helyünk a nyelvek és az országok rangsorában.

A legtöbb adatbázis más formában is elérhető, valószínűleg többen is használják őket CD-ROM-ról vagy webes változatról, de a Dialog kifinomultabb keresési módokat tesz lehetővé, itt lehetsé-

ges több adatbázis egyszerre való keresése, s oktatómunkámban is ez alkalmazható legjobban, így elsősorban ezeket használom fel.

Magyar nyelvű rekordok a Dialog adatbázisaiban, tudományterületek szerinti bontásban

Hallgatóinkkal több alkalommal vizsgáltuk, mennyi magyar nyelvű anyag található a Dialog adatbázisaiban. Elvégezethetjük a keresést a fájlszámok sorrendjében, rendeztethetjük a találatok száma szerint, de a legérdekesebb talán az, ha a tudományterületek szerinti megoszlást nézzük. Ezért megpróbálkoztam az adatbázisok ilyen szempont szerinti rendezésével, kiegészítve az időbeli változások jelzésével. A vizsgálatra abban az időben került sor, amikor a Cambridge Scientific Abstracts adatbázisai kiváltak a Dialogból, ez is tükröződik a következő adatokban (1. táblázat). Az utolsó oszlop a tételek számának valamivel több mint másfél év alatti növekedését mutatja. Zárójelben az szerepel, hogy 2005 májusáig, újabb majdnem másfél év alatt hány új tétel került be az egyes adatbázisokba. Ha nem szerepel zárójeles adat, akkor nem változott a tételek száma.

1. táblázat

A magyar nyelvű rekordokat tartalmazó adatbázisok a Dialogban 2002. május elején és 2003 decemberében, szakterületi csoportokba osztva, a csoportokon belül a találatok számának sorrendjében

Könyvek

426:	LCMARC-Books	1968-2002/Apr	1968-2002/Dec	4269
		41009	45278	(3599)
424:	REMARC	1960-69_1986/Jul	Nem változott (Lezárt fájl)	NA
		3358		
425:	REMARC	1970-80_1986/Jul	Nem változott (Lezárt fájl)	NA
		2009		
423:	REMARC	1940-59_1986/Jul	Nem változott (Lezárt fájl)	NA
		1252		
421:	REMARC	pre1900_1986/Jul	Nem változott (Lezárt fájl)	NA
		962		
422:	REMARC	1900-39_1986/Jul	Nem változott (Lezárt fájl)	NA
		945		
430:	British Books in Print	2002/May	2003/Nov	0
		5	5	

Multidiszciplináris

144:	Pascal	1973-2002/May W1	1973-2003/Dec W2	60
		11555	11615	(47)
434:	SciSearch(R) Cited Ref Sci	1974-1989/Dec	<i>Nem változott (Lezárt fájl)</i>	NA
		8726		
440:	Current Contents Search(R)	1990-2002/May 10	1990-2003/Dec 31	343
		4331	4674	(238)
34:	SciSearch(R) Cited Ref Sci	1990-2002/May W2	1990-2003/Dec W4	319
		3963	4282	(217)
65:	Inside Conferences	1993-2002/May W1	1993-2003/Dec W4	5
		485	490	(1)
6:	NTIS	1964-2002/May	1964-2003/Dec W4	0
		144	144	
66:	GPO Mon. Cat.	2002/Jun	2003/Jan	4
		57	61	
77:	Conference Papers Index	1973-2002/Mar	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		46		
35:	Dissertation Abs Online	1861-2002/Apr	1861-2003/Nov	0
		3	3	(2)

Társadalomtudományok

39:	Historical Abstracts	1973-2002/Iss02	1973-2003	660
		4582	5242	(128)
20:	Dialog Global Reporter	1997-2002/May	1997-2003/Dec 31	0
		4315	4315	
37:	Sociological Abstracts	1963-2002/Apr	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		1159		
11:	PsycINFO(R)	1887-2002/Apr	1887-2003/Dec W4	56
		1003	1059	(217)
7:	Social SciSearch(R)	1972-2002/May	1972-2003/Dec W4	1
		933	934	
36:	Ling.&Lang. Behav. Abstracts	1973-2002/Q2	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		827		
179:	Architecture DB	1987-2002/Apr	1987-2003/Oct	2
		456	458	
38:	America: History&Life	1963-2002/Q1	1963-2003/Q1	3
		124	127	(10)
21:	NCJRS	1972-2002/Mar	1972-2003/Now	0
		86	86	
583:	Gale Group Globalbase(TM)	1986-2002/May 10	1986-2002/Dec 13	0
		78	78	
436:	Humanities Abs Full Text	1984-2002/Apr	1984-2003/Nov	1
		5	6	
1:	ERIC	1966-2002/Apr 18	1966-2003/Dec 24	0
		7	7	
30:	AsiaPacific	1985-2002/May	1985-2003/Dec 30	0
		1	1	

Művészetek, sport

48:	SPORTDiscus	1962-2002/May	1962-2003/Dec	16
		1748	1764	(18)
190:	Bibl. History of Art	1991-2002/Q2	1991-2003/Q1	195
		786	981	(127)
191:	Art Lit. Intl.(RILA)	1975-1989	<i>Nem változott (Lezárt fájl)</i>	NA
		610		
439:	Arts&Humanities Search(R)	1980-2002/May W2	1980-2003/Dec W4	1
		178	179	

Könyvtártudomány

61:	LISA (Library&Infosci)	1969-2002/Apr	Már nem elérhető a Dialogban	NA
		1888		
202:	Information Science Abstracts	1966-2002/Apr 22	1966-2003/Nov 17	73
		667	750	NA
438:	Library Literature	1984-2002/Apr	1984-2003/Nov	68
		253	321	(50)

Matematika

239:	MathSci	1940-2002/Jun	1940-2003/Feb	13
		1990	2003	(30)

Földrajz

89:	GeoRef	1785-2002/May B1	1785-2003/Dec B2	367
		4665	5032	(296)
58:	GeoArchive	1974-2002/Mar	1974-2003/Jul	0
		2673	2673	
292:	GEOBASE(TM)	1980-2002/May	1980-2003/Dec	108
		869	977	(94)

Biológia

5:	Biosis Previews(R)	1969-2002/May W1	1969-2003/Dec W4	322
		7615	7937	(476)
185:	Zoological Record Online(R)	1978-2001/Dec	1978-2003/Dec	430
		2916	3346	(287)
357:	Derwent Biotech Res	1982-2002/Feb W4	1982-2003/Jan W1	4
		199	203	(10)
40:	Enviroline(R)	1975-2002/Apr	1975-2003/Nov	0
		36	36	
358:	Current BioTech Abs	1983-2001/Oct	1983-2003/Dec	0
		30	30	
41:	Pollution Abs	1970-2002/Jun	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		13		

Orvostudomány

155:	MEDLINE(R)	1966-2002/May W1	1966-2004/Jan W1	1702
		21627	23329	(11657)
73:	EMBASE	1974-2002/May W1	1974-2003/Dec W3	183
		10808	10991	(164)
159:	Cancerlit	1975-2002/Mar	1975-2002/Oct	125
		2847	2972	
74:	Int. Pharm. Abs.	1970-2002/Mar	1970-2003/Nov B1	24
		2252	2276	(26)
156:	ToxFile	1966-2002/Feb W4	1966-2003/Nov W2	477
		1817	2294	(298)
76:	Life Sciences Collection	1982-2002/May	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		653		
86:	Mental Health Abstracts	1969-2000/Jun	<i>Nem változott (Lezárt fájl)</i>	NA
		316		
161:	Occ. Saf. & Hth.	1973-1998/Q3	<i>Nem változott (Lezárt fájl)</i>	NA
		35		

Műszaki

399:	CA SEARCH™	1967-2002/UD=13619	1967-2003/UD=13926	549
		36510	37059	(312)
2:	INSPEC	1969-2002/May W1	1969-2003/Dec W3	36
		9196	9232	(36)
32:	METADEX™	1966-2002/Jul B1	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		2860		
109:	Nuclear Sci. Abs.	1948-1976	<i>Nem változott (Lezárt fájl)</i>	NA
		1889		
118:	ICONDA-Intl Construction	1976-2002/Apr	1976-2003/Nov	48
		1623	1671	
8:	Ei Compendex™	1970-2002/May W1	1970-2003/Dec W4	12
		1540	1552	(3)
33:	Aluminium Ind Abs	1968-2002/Jun	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		1256		
96:	FLUIDEX	1972-2002/Apr	1972-2003/Dec	67
		1030	1097	(34)
315:	ChemEng & Biotec Abs	1970-2002/Dec	1970-2003/Dec	0
		773	773	
305:	Analytical Abstracts	1980-2002/Apr W2	1980-2003/Nov W4	12
		546	558	
108:	AEROSPACE DATABASE	1962-2002/APR	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		188		
31:	World Surface Coatings Abs	1976-2002/Apr	1976-2003/Nov	0
		78	78	
269:	Materials Bus.(TM)	1985-2002/Jun	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		44		

Műszaki (folytatás)

63:	Transport Res(TRIS)	1970-2002/Apr	1970-2003/Nov	0
		25	25	
14:	Mechanical Engineering Abs	1973-2002/May	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		19		
317:	Chemical Safety NewsBase	1981-2002/Apr	1981-2003/Jan	0
		17	17	
25:	Weldasearch	1966-2002/Nov	1966-2002/Jun	0
		318	318	
95:	TEME-Technology & Management	1989-2002/APR W2	1989-2003/Dec W2	18
		262	280	(14)
110:	WasteInfo	1974-2002/Jul	<i>Nem változott (Lezárt fájl)</i>	NA
		23		

Mezőgazdaság

50:	CAB Abstracts	1972-2002/Apr	1972-2003/Nov	807
		20757	21564	8578)
10:	AGRICOLA	70-2002/May	70-2003/Nov	4
		17433	17437	(9)
203:	AGRIS	1974-2002/Mar	1974-2003/Dec	35
		10900	10935	(70)
51:	Food Sci.&Tech. Abs	1969-2002/Apr W4	1969-2003/Dec W3	1
		3718	3719	(3)
162:	CAB HEALTH [Global Health]	1983-2002/Mar	1983-2003/Nov	121
		1099	1220	(237)
53:	FOODLINE(R): Food Science & Technology	1972-2002/M	1972-2003/Dec 31	5
		363	368	
54:	FOODLINE(R): Market Data	1979-2002/May 09	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		6		

Könyvüipar

323:	RAPRA Rubber & Plastics	1972-2002/Jun	1972-2003/Dec	83
		1537	1616	(62)
119:	Textile Technol. Dig.	1978-2002/May	1978-2003/Nov W2	0
		1271	1271	
67:	World Textiles	1968-2002/Apr	1968-2003/Dec	0
		1016	1016	
240:	PAPERCHEM	1967-2002/Apr W2	1967-2003/Dec W4	1
		993	994	(4)
335:	Ceramic Abstracts	1976-2002/Q1	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		656		
248:	PIRA	1975-2002May W2	1975-2003/Dec W3	0
		352	352	
293:	Eng Materials Abs(R)	1986-2002/Jun	<i>Már nem elérhető a Dialogban</i>	NA
		196		

Oktató adatbázisok

Az ONTAP (Online Training and Practice) adatbázisok különböző szakterületekről, az adott adatbázisból rövidebb időszak anyagát tartalmazzák oktatási célokra. A 2003 végi találatok számának sorrendjében szerepelnek a listán. Néhány esetben változott azóta a találatok száma, de ez annak a következménye lehet, hogy megváltoztatták a bemutatott időszakot; nem tekinthető fejlődésnek vagy visszaesésnek.

- 431 253: ONTAP(R) INPADOC/Family & Leg. Status
 275 204: ONTAP(R) CA SEARCH(R) Chemical Abstracts(R)
 119 250: ONTAP(R) CAB Abstracts
 97 254: ONTAP(R) MEDLINE(R)_1998
 51 176: ONTAP(R) Art Lit. Intl.(RILA)
 47 205: ONTAP(R) BIOSIS Previews(R)
 35 294: ONTAP(R) SciSearch(R) Cited Ref Science
 31 212: ONTAP(R) PsycINFO(R)
 28 208: ONTAP(R) Ei Compendex(R)
 28 272: ONTAP(R) EMBASE
 25 213: ONTAP(R) INSPEC
 24 807: ONTAP(R) TULSA (Petroleum Abs)
 20 832: ONTAP(R) METADEX(R) Metals Sci – *már nem elérhető a Dialogban*
 17 385: ONTAP(R) Analytical Abstracts
 10 207: ONTAP(R) Social SciSearch(R)
 10 255: ONTAP(R) Arts&Humanities Search(R)
 9 251: ONTAP(R) Food Sci.& Tech. Abs

Összességében az látható, hogy viszonylag kevés adatbázisban nőtt viszonylag jelentős mértékben a magyar nyelvű tételek száma, a legtöbb esetben hasonló nagyságrendű a növekedés a két vizsgált időszakban. (A könyveket feldolgozó LCMARC-Books után az évről évre legtöbb tételt produkáló MEDLINE kivételes mértékű növekedése annak köszönhető, hogy most már 1951-ig visszamenőleg lehet benne keresni a korábbi 1966 helyett.) Még viszonylag magas abszolút számok esetén is előfordul, hogy a korábbi időszakban, elsősorban az 1970-es, 1980-as években sokkal több tétel került be évente az adatbázisba, mint mostanában, miközben az adatbázisok éves növekménye fokozatosan emelkedik. (Például a *CA Search*ben a teljes időszakra átszámítva 1000 körül van az éves átlag.) A könyvtártudományi szakfolyóiratok, a Könyvtári Figyelő viszonylag jól állnak, a szakterület adatbázisai mellett a *PASCAL*-ban és az *INSPEC*-ben az utóbbi években kizárólag a TMT-ből vettek fel magyar nyelvű tételeket. A *Historical Abstracts*ben a legtöbb magyar nyelvű tétel a *Magyar Könyvszemlé*ből származik. A már nem elérhető adatbázisok közül a legtöbb a *Cambridge Scientific Abstracts*hez tartozik, így a *LISA* is,

amelyben tovább folytatódik a Könyvtári Figyelő és a TMT anyagának feldolgozása. Erről még viszonylag könnyen meggyőződhetünk, mert a Könyvtári Intézetben elérhető az adatbázis. Újabban már szakterületünk másik adatbázisa, az ISA (most Information Science & Technology Abstracts) sem érhető el a Dialognál, s az EBSCO-nál (<http://www.epnet.com/titlelists.asp>) is csak a leírását olvashatjuk vágyakozva.

A magyar nyelvű rekordok helye a nyelvek rangsorában

Az adatokat akkor tudjuk igazán megítélni, ha van mihez viszonyítanunk őket. Ezért összehasonlítottam őket az Európai Unióba belépő többi volt szocialista ország nyelvével. (Feltételezhető, hogy a közlemények döntő többsége az adott országból származik.) Meg kellett állapítani, hogy a három balti ország nyelve messze elmarad a többitől, már az adatbázisok száma szempontjából is. Lett nyelvű anyag 40 adatbázisban szerepelt, ebből csak 3-ban volt 1000 felett, 101–1000 között 9, 11–100 között 6, s több mint fele, 22 tartalmazott maximum 10-et. Ehhez hasonló a másik kettő. Litván: 38-ból 1000 felett 3, 101–1000 14, 11–100 7, 1–10 14, észt: 44-ből 1000 felett 5, 101–1000 9, 11–100 11, 1–10 19. A szlovén érték ennél valamivel magasabb, 67 adatbázis, ebből 12 1000 felett, de egy sem érte el a 10 000-et, 101–1000 23, 11–100 15, 1–10 17. Igazából az adatbázisok száma szerint is a lengyel (91), magyar (89), cseh (93), szlovák (80) volt összehasonlítható egymással, s ezek között is jóval kevesebb volt az alacsony érték, 10 000 felett a lengyel 19, a cseh 14, a magyar 8, és a szlovák 5 adatbázisban szerepelt.

Azt, hogy ezek a számok mit jelentenek a nemzetközi mezőnyben, abban a 8 adatbázisban vizsgáltam meg, amelyben a magyar anyag 10 000 tétel feletti volt (2. táblázat). Az adatbázisok sorrendjét a magyar nyelvű találatok száma szabja meg, a nyelvek sorrendjét a találatok száma szerinti helyezés. Ezért van első helyen az angol, amely messze ranglistavezető minden adatbázisban. Megfigyelhető, hogy minden nyelvnek van egy viszonylag állandó nagyságrendje, s ennek megfelelően a helyezésekben sincs nagy hullámlás. Az előzőkkel ellentétben itt abban a formában szerepeltetem a nyelveket, ahogyan az adatbázisokban kereshetők. A 8 adatbázis közül az első könyveket tartalmaz, a többi között egy multidiszciplináris adatbázis mellett (*PASCAL*), a többi alkalmazott tudományi (3 mezőgazdasági, 2 orvostudományi és a *CA Search*).

2. táblázat

A 8 legtöbb (10 000-nél több) magyar nyelvű rekorddal szereplő adatbázis nyelvenkénti rangsora a Dialog adatbázisaiban

	File 426 LC MARC Books	File 399 CA Search	File 155 MEDLINE	File 50 CAB Abstracts	File 10 AGRICOLA	File 144 PASCAL	File 203 AGRIS	File 73 EMBASE
English	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.
	3774283	11473386	9878021	3123783	2902395	11594450	980664	7878761
German	2.	4.	2.	3.	3.	4.	3.	2.
	499568	679362	566719	216206	195727	661421	212806	473545
French	4.	6.	4.	4.	4.	2.	2.	3.
	399014	280141	432792	156112	125536	1234387	221584	355564
Russian	5.	3.	3.	2.	2.	3.	9.	6.
	258110	1821655	513486	231237	243961	726168	45322	123145
Japanese	21.	2.	5.	7.	6.	5.	5.	4.
	27172	1952690	317416	70575	40632	94533	121518	193527
Spanish	3.	8.	7.	5.	5.	7.	4.	7.
	415736	71916	171712	100679	56604	89312	196388	102511
Italian	6.	10.	6.	8.	13.	6.	6.	5.
	196600	63917	180427	69143	15573	93968	84413	135822
Chinese	15.	5.	10.	6.	12.	9.	7.	11.
	33505	510714	87197	99628	17096	23260	65684	22616
Polish	8.	7.	8.	10.	7.	8.	13.	9.
	78657	120691	121825	55659	33037	39198	25080	36860
Portugese	7.	15.	12.	9.	10.	11.	8.	10.
	114550	31504	40196	68175	19967	21906	55148	25711
Dutch	9.	17.	14.	11.	14.		16.	8.
	71875	14812	39710	30179	15230	6775	22794	45399
Czech	16.	11.	11.	12.	8.	10.	15.	12.
	29079	59690	57861	28935	24669	22259	23710	21578
Korean		9.		15.			10.	
	8473	63932	2752	18254	3058	1323	33324	5630
Bulgarian	20.	14.	20.	13.	9.	13.	18.	13.
	27177	31292	15875	24414	23233	13808	15764	11329
Indonesian	10.						14.	
	62138	1005	75	4282	3057	111	24068	-
Hungarian	12.	13.	18.	14.	11.	14.	22.	14.
	44009	36948	23329	21204	17437	11603	10935	10924
Arabic	11.						21.	
	59207	176	216	2315	866	336	11761	33
Thai	25.						11.	
	24032	358	603	1606	380	113	28266	164

A 2. táblázat folytatása

	File 426 LC MARC Books	File 399 CA Search	File 155 MEDLINE	File 50 CAB Abstracts	File 10 AGRICOLA	File 144 PASCAL	File 203 AGRIS	File 73 EMBASE
Rumanian	24.	12.	19.	16.	16.	12.	20.	
	24269	42639	20969	17554	12940	15094	12667	7309
Danish	17.		13.	21.			12.	
	29018	2783	39576	12025	9581	1541	26969	9701
Swedish	13.		15.	20.	15.		17.	
	39414	6382	35982	13307	13709	2958	18946	6914
Norwegian	28.		17.				23.	
	21522	1908	27746	8737	8974	1170	10450	5826
Hindi	14.							
	37396	457	7	444	745	14	17	-
Ukraine	34.	16.	22.		17.			
	15907	23080	13160	5473	12664	7499	988	2316
Slovak		17.	21.	18.	18.		19.	
	8417	22714	14911	14848	11495	6938	15069	8142
Serboc	31.	18.	16.	17.				
	18182	10752	9068+ 19122	16122	3397	3637	8412	7896

A Magyarországon kiadott rekordok helye az országok rangsorában

A többi, velünk azonos kategóriában szereplő nyelvvel való összehasonlítás azt mutatta, hogy hasonló módon csökkent az azokon megjelent művek felvétele az egyes adatbázisokba. Ez azt jelzi, hogy az anyanyelven megjelent publikációk esélyei csökkentek a bekerülésre, s az angol nyelvű publikálás adja a legnagyobb esélyt. Ezért ezzel kapcsolatban reálisabb képet lehet kapni, ha nem a nyelvet, hanem az adott országban megjelent közleményeket keressük. A gondot csak az jelenti, hogy a CP (Country of publication) mező sokkal kevesebb adatbázisban használható, köztük több igen jelentős adatbázisban sem. Ezért ennek segítségével nem teljes képet kapunk. Ugyanakkor az országok jelentős átalakuláson mentek keresztül, a 8 előzetesen kiválasztott ország közül csak Magyarország és Lengyelország szerepelt ugyanazon a néven, s még az előtag azonossága miatt Csehszlovákia és Csehország vonható össze. Ha az összes országot nézzük, közülük több különböző neveken szerepelt az évtizedek folyamán, elég

Oroszországra és a Szovjetunióra, a valamikori két Németországra és a mostanira utalni. Az egyes értékeket ugyanabban a rubrikában, de elkülönítve vettem fel a listára. Van, ahol az Egyesült Államokat nem lehetett megtalálni, ekkor konkrét rekordszám nélkül vettem fel az első helyen, annyira túlsúlyban van. Nagy-Britannia névalakja is ingadozik. Több adatbázis kiesése miatt került fel a nyolcas listára társadalomtudományi is, a *Historical Abstracts*. Az adatbázis mérete miatt a viszonylag kisebb tételszám ellenére itt értük el a legjobb helyezést. A legtöbbször a valamivel 20. hely alatti a jellemző, ez hasonló, mint a Roboz Péter által megfigyelt helyzet az *INIS* esetében. A másik irányban az *AGRIS* lóg ki, itt az lehet a magyarázat, hogy sok olyan mezőgazdasági ország szerepel több tétellel, amelynek a többi adatbázisban nem nagyon van nyoma. A többi országnak is megvan a nagyjából meghatározott helye, egyes adatbázisok speciális jellege okozhat nagyobb mértékű eltérést. Az országokat a legjobb helyezésük szerinti sorrendben találhatjuk a 3. táblázatban.

3. táblázat

A 8 legtöbb magyarországi kiadásúnak minősített rekordot tartalmazó Dialog adatbázis rekordjainak országokénti megoszlása

	File 426 LC MARC Books	File 155 MEDLINE	File 144 PASCAL	File 2 INSPEC	File 73 EMBASE	File 203 AGRIS	File 39 Hist. Abs.	File 89 GeoRef
USA	1.	1.	2.	1.	1.	1.	1.	1.
	NA	5344891	1763447	3684637	3724354	NA	NA	1045124
GREAT BRITAIN	2.	2.	1.	2.	2.	7.	2.	3.
	464331	1921171	2361199	1207853	1921171	79647	80977	135541
GERMANY	3.	5. 8. 15.	8. 13.	4. 7. 12.	3.	34.	4. 8. 10.	6.
	403380	475946 343901 113702	282911 106533	487244 283572 75972	753786	13413	34680 14697 10136	105239
FRANCE	5.	7.	3.	9.	6.	4.	3.	7.
	257149	391296	1207655	155326	304030	180782	39999	89254
USSR, RUSSIA	9. 16.	6. 22.	5.	5. 11.	13.	18.	5. 16.	12.
	114765 62529	438085 78572	686564	478588 115830	75770	36715 3703	33124 7255	28568
NETHERLANDS	10.	3.	4.	3.	4.	6.	14.	5.
	113570	567291	1171732	807184	532229	116614	8705	106432
JAPAN	30.	4.	6.	6.	5.	3.	19.	9.
	26704	489308	431922	338024	331868	182194	6663	62568
CANADA	4.	13.	10.	18.	11.	29.	13.	4.
	NA	148415	164497	41325	91070	16146	8889	111181
ITALY	7.	10.	9.	13.	8.	9.	6.	13.
	198409	265317	171043	73477	188890	125286	23231	25718
INDIA	10.	20.	12.	16.	15.	11.	21.	10.
	284412	84898	107263	60185	48065	47920	5149	40329
POLAND	12.	12.	14.	15.	18.	19.	7.	15.
	80968	153670	75960	60353	39779	31427	14944	23473
SWITZERLAND	15.	9.	7.	8.	7.	36.	28.	18.
	67943	316740	405333	206309	204869	13214	3437	12991
CHINA		18.	23.	10.	19.	8.	22.	8.
	21946 15898	101613	34241	135221	32558	65540	5105	63383
SPAIN	8.	16.	19.	30.	12.	21. 31.	9.	14.
	150726	113692	63184	14089	90438	27969 15377	13655	23801
DENMARK	22.	11.	11.	24.	10.	9.	34.	29.
	33407	184706	147622	25856	100706	51893	2491	6882
IRELAND		21.	20.	34.	9.		37.	51.
	18321	80926	61307	7265	105585	1838	2247	1292
BRAZIL	11.	28.	26.		24.	10.	33.	19.
	87758	47119	22783	3572	22668	48943	2915	12524

A 3. táblázat folytatása

	File 426 LC MARC Books	File 155 MEDLINE	File 144 PASCAL	File 2 INSPEC	File 73 EMBASE	File 203 AGRIS	File 39 Hist. Abs.	File 89 GeoRef
AUSTRIA	21. 29621	29. 44811	21. 53799	19. 33697	21. 29621	50. 7848	11. 9565	20. 11993
AUSTRALIA	17. 57789	14. 116521	16. 68185	21. 28336	14. 73115	16. 36922	15. 7709	11. 38880
SWEDEN	19. 45425	17. 103996	15. 70362	25. 23490	17. 41658	12. 44529	25. 3920	21. 9139
HUNGARY	20. 44175	30. 40743	22. 35758	23. 27661	23. 22913	38. 13025	12. 9155	22. 8951
PHILIPPINES						13. 43913		
MEXICO	13. 72062	35. 26951	34. 11176		31. 10827	23. 23224	23. 4383	28. 6961
BELGIUM	25. 32069	24. 62358	17. 67750	28. 17444	20. 32458	15. 39232	27. 3504	25. 7634
NORWAY	35. 23990	23. 63109	24. 30832	37. 5783	16. 46706	32. 14707	29. 3419	30. 6228
NEW ZEALAND		33. 28600			26. 19393			16. 18098
YUGOSLAVIA	31. 26036	34. 28044	32. 12517	31. 10386	36. 7729	26. 18408	17. 6734	33. 4118
CZECHO-SLOVAKIA	34. 24051	19. 88158	18. 63989	20. 36. 33229 6940	22. 32. 24909 10453	22. 37. 25190 13154	18. 6728	17. 34. 14195 3761
BULGARIA	27. 27724	39. 19469	28. 19246	33. 7396	34. 9579	28. 16583	20. 5680	31. 5304
ROMANIA	29. 26521	32. 30186	25. 29265	26. 18587	35. 7966	39. 11756	24. 32. 4171 3193	24. 7764

Az Akadémiai Kiadó folyóiratainak anyaga a Dialog adatbázisaiban, szakterületi különbségek

A magyar kiadásúnak minősített folyóiratok közül a magyar nyelvűeket kizárva az idegen nyelvű, magyar kiadású folyóiratokat kaphatjuk meg. Természetesen csak azokból az adatbázisokból, amelyekben az első szempont szerint lehet keresni. Azonban abban az esetben, ha van címünk, azt már a többi adatbázisban is megpróbálhatjuk megkeresni, vagy közvetlenül, vagy a *Journal Name Finder* nevű adatbázisban (File 414). Ha az utóbbi évek anyagát vizsgáljuk meg, feltűnhet, hogy a

feldolgozott lapok között milyen nagy számban szerepelnek az Akadémiai Kiadó kiadványai. Különösen jól érzékelhető ez akkor, ha a lapokat betűrendbe rendezzük, hiszen akkor az élen az *Acta Alimentaria* áll, utána következik az *Acta Biologica Hungarica*, majd jó pár további Acta. Az Akadémiai Kiadó folyóiratainak anyagát az utóbbi időben az EISZ program keretében szélesebb körben tették hozzáférhetővé a hálózaton (43 kurrens folyóiratot, amelyek közül 34 angol nyelvű).

A folyóiratok listájához mind betűrendben, mind pedig szakterületi bontásban hozzá lehet férni a hálózaton. A szakterületi csoportosítást, ahol a fo-

lyóiratokat a Humán- és társadalomtudományok (Állam- és jogtudomány, Irodalomtudomány, Közgazdaság-tudomány, Művészettörténet, Néprajz, Nyelvtudomány, Orientalisztika, Ókortudomány, Régészet, Szociológia, Zenetudomány), Természettudományok (Agrártudomány, Állatorvos-tudomány, Biológia, Botanika, Fizika, Földtudományok, Kémia, Matematika, Műszaki tudományok, Orvostudomány) és Egyéb kategóriába sorolták, a http://www.akademiaikiado.hu/hierarchy/folyoiratok_cat.jsp címen lehet megtalálni.

Az egyes lapok részletesebb bemutatásakor többek között azt is igyekeznek megadni, hogy hol referálják és indexelik őket (Indexelés és absztrakt címen szerepel szempontként). Feltűnő, hogy a humán- és társadalomtudományi kategóriába sorolt folyóiratok esetében nagyon sokszor semmit nem sorolnak fel ennél a szempontnál, de amikor megadták a Currents Contents (File 440) és a hivatkozási index megfelelő sorozatát (AHCI = *Arts and Humanities Citation Index*, File 439), több alkalommal kiderült (*Acta Linguistica*, *Acta Archaeologica*), hogy ezekben az eszközökben csak régebben dolgozhatták fel őket, mert az AHCI-ben 1985-ösök az utolsó tételek, míg a *Currents Contents* 1990-től induló adatbázisában ebből következően nem is található meg, de az *Acta Oeconomica* is csak 1995-ig szerepelt a társadalomtudományi hivatkozási indexben (*SSCI = Social Sciences Citation Index*, File 7).

A ritka kivételek közé tartozik a *Magyar Pszichológiai Szemle*, amelyet szakterületi adatbázisában (*PsycINFO*, File 11) évtizedek óta folyamatosan feldolgoznak, s az irodalomtudományhoz sorolt *Neohelicon*, amely (bár nem tüntetik fel az Akadémiai Kiadó listáján) az AHCI-ben 1980, a *Current Contents*-ben 1990 óta folyamatosan szerepel. Bár természetesen létezik néhány, a Dialogon kívüli eszköz is, ennek ellenére úgy tűnik, hogy a humán- és társadalomtudományi folyóiratok közül még az angol nyelvűeknek is sokkal kisebb az esélyük az utóbbi időben nemzetközi adatbázisban való szereplésre. Az ide sorolt folyóiratok anyaga nagyon kis kivétellel a magyar adatbázisok közül is csak a Sajtórepertóriumban szerepel, így annak leállítása magyarországi feltárásuk befejezését is jelentette.

A természettudományi folyóiratok esetében a legtöbbször feltáró eszközök hosszú listáját találhatjuk, s bár az *Acta Agronomica Hungarica* esetében ez a felsorolás elmaradt, kis túlzással ennek a lapnak a tételei több rekorddal szerepelnek a kü-

lönöző adatbázisokban, mint az összes humán- és társadalomtudományi, együttvéve legnagyobb mértékben *CAB Abstracts*-ben (File 50) és a *BIOSIS*-ban (File 5). Gyakori az, hogy több szakterületi adatbázisban, témakörtől függően az előbb felsoroltakban vagy a *MEDLINE*-ban (File 155), az *EMBASE*-ben (File 72), a *CA Search*-ben (File 399), az *INSPEC*-ben (File 2), *GEOBASE*-ben (File 292), *GeoRef*-ben (File 89) és multidiszciplináris adatbázisokban (*SciSearch* File 34, *PASCAL* File 144, *Current Contents* File 440) is szerepelnek, s bár itt is találkozunk kisebb kimaradásokkal és olyan esetekkel, amikor a folyóirat feldolgozása (leginkább a multidiszciplináris adatbázisokban) abbamaradt, nemzetközi feldolgozottságuk jóval nagyobb mértékű. A matematikai szakfolyóiratok feldolgozottsága különösen jónak tűnik a *MathSci* (File 239) adatbázisban. A magyar adatbázisok közül leginkább az alkalmazott tudományokban találkozhatunk anyagukkal (egyes esetekben az 1990-es évek elejéről még a Sajtórepertóriumban, továbbá néhány nemrég indított folyóiratban [*Community Ecology*, *Selection*] is itt), így többségük további magyarországi feltártsága is biztosított.

Az egyéb kategóriába egyetlen folyóirat tartozik, a korábban már említett *Scientometrics*, ennek feltártsága tűnik az összes közül a legstabilabbnak, a társadalomtudományi hivatkozási indexben (*SSCI*, File 7) 1978-tól folyamatosan, a *SciSearch*-ben (File 34, 434) hosszabb kihagyás után (1980–1985, 1996–2003), de mellettük a *CAB Abstracts*-ben (File 50), a *PASCAL*-ban (File 144) és a már említett könyvtártudományi adatbázisban, az *ISA*-ban is teljességre törekvően megtalálható az anyaga. Ez utóbbi kivételével a felsorolt adatbázisok is valamilyen formában a magyar használók rendelkezésére állnak.

Nem volt itt terem arra, hogy pontos számadatokat és részleteket adjak, de ezek a rendelkezésre álló adatok is segíthetnének abban, hogy a pontos helyzetkép alapján befolyásolni tudjuk publikációink nemzetközi ismertségét. Ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy a humán- és társadalomtudományok terén még az angol nyelvű szakfolyóiratok esetében is elsősorban nekünk kell biztosítani a feltártságot. Ez azonban már egy másik történet, remélhetőleg happy enddel.

Hivatkozások

- [1] RÓZSA György: A magyar társadalomtudományok az UNESCO kiadványaiban. – *Les sciences sociales hongroises dans les publications de l'UNESCO*. Bp., 1960. 17 p.

- [2] Uo. p. 10.
 [3] Az Országos Bibliográfiai Munkaértekezlet. = Könyvtáros, 1. köt. 11. sz. 1961. p. 646.
 [4] Uo. p. 649.
 [5] Uo. p. 650.
 [6] BORSOSNÉ ZÉTÉNY Angéla: A társadalomtudományi szakbibliográfiákról. = Könyvtári Figyelő, 36. köt. 5–6. sz. 1990. p. 511.
 [7] BRAUN Tibor–BUJDOSÓ Ernő–RUFF Imre: A tudomány mint a mérés tárgya. Tudományometriai kutatás Magyarországon. Bp., MTA, 1982. 295 p. ISBN 963-7301-1
 [8] Uo. p. 157–165.; p. 167–176.; p. 177–188.
 [9] ROBOZ Péter: Adatbázisok kéz a kézben: az INIS és az Energy Database. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 45. köt. 11. sz. 1998. p. 428–434.
 [10] Uo. p. 432.
 [11] Uo. p. 433.
 [12] 2000 ETDE Annual report: http://www.iea.org/impagr/imporg/ann_reps/etde/ar2000.pdf.
 [13] Lásd: <http://www.etde.org/abtetde/country.html>
 [14] VÁLAS György: Elkésett hozzászólás Futala Tibor cikkéhez: a TMT az INSPEC-ben. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 39. köt. 9. sz. 1992. p. 398–399.
- [15] MURÁNYI Péter: Magyar könyvtártudományi folyóiratok a könyvtár- és információtudományi adatbázisokban. = Könyvtári Figyelő, 6. (42.) köt. 4. sz. 1996. p. 604–610.
 [16] BYREN, A.: How to lose a nation's literature. Database coverage of Australian research. = Database, 6. köt. 3. sz. 1983. p. 10–17.
 [17] BROWN, C. L.: How not to lose a nation's literature. = Database, 6. köt. 4. sz. 1983. p. 11–13. Brown és Byren cikkeit Kiss Edit tömörítette. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 32. köt. 6. sz. 1985. p. 294–295.

Beérkezett: 2005. V. 18-án.

Murányi Péter

a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola könyvtár- és információtudományi tanszékének tanszékvezető főiskolai docense.
 E-mail: peterm@kit2.bdtf.hu

GÁBOR DÉNES-DÍJ 2005 – felterjesztési felhívás

A NOVOFER Alapítvány Kuratóriuma kéri a gazdasági tevékenységet folytató társaságok, a kutatással, fejlesztéssel, oktatással foglalkozó intézmények, a kamarák, a műszaki és természettudományi egyesületek, a szakmai vagy érdekvédelmi szervezetek, ill. szövetségek vezetőit, továbbá a Gábor Dénes-díjjal korábban kitüntetett szakembereket, hogy az évente meghirdetett belföldi GÁBOR DÉNES DÍJ-ra terjesszék fel azokat az általuk szakmailag ismert, kreatív, innovatív, magyar állampolgársággal rendelkező szakembereket, akik:

- kiemelkedő tudományos, kutatási-fejlesztési tevékenységet folytatnak;
- jelentős tudományos és/vagy műszaki-szellemi alkotást hoztak létre;
- tudományos, kutatási-fejlesztési, innovatív tevékenységükkel hozzájárultak a környezeti értékek megőrzéséhez;
- személyes közreműködésükkel nagyon jelentős mértékben és közvetlenül járultak hozzá intézményük innovációs tevékenységéhez.

A díj odaítéléséről a Kuratórium dönt. A hiányos (adatlapot, indoklást, szakmai életrajzot, vagy ajánló leveleket nem tartalmazó) előterjesztéseket a Kuratórium formai okból figyelmen kívül hagyja. A kuratórium döntése végleges, az ellen fellebbezésnek helye nincs.

A díj személyre szóló, így alkotó közösségek csoportosan nem jelölhetők. A díj nem egy életpálya elismerését,

hanem kiemelkedő teljesítmény elismerését célozza. A Kuratórium nem adományoz posztumusz díjat.

Az összeférhetetlenségre (felterjesztők, ajánlók) vonatkozó információk, valamint a felhívás és az adatlap letöltése: http://www.novofer.hu/w_gabord3.html

Az elektronikus és a papír alapú előterjesztés beküldési/postára adási határideje: 2005. október 10.

Eredményhirdetés és díjátadás:
 2005. december közepe.

Az elektronikus és postai úton beérkezett előterjesztések átvételéről a felterjesztők; az elbírálás eredményéről a felterjesztők; a kitüntetést elnyerők esetén a felterjesztők, az ajánlók és a díjazottak közvetlen értesítést is kapnak. A kitüntetettek személyét, a kitüntetés indokát a díjátadást követően honlapunkon és a szaksajtóban nyilvánosságra hozzuk.

További felvilágosítást ad:

Garay Tóth János (06-30-900-4850) vagy
 Kosztolányi Tamás titkár
 (Fax: 319-8916 Tel.: 319-8913/21, 319-5111,
 e-mail: alapitvany@novofer.hu)

Garay Tóth János
 a kuratórium elnöke